

VẮC-XIN COVID-19

Các câu hỏi thường hay được hỏi

CÁC CÂU
HỎI THƯỜNG
HAY ĐƯỢC
HỎI (FAQ)

Cập nhật 17 tháng Năm, 2021

Các vắc-xin COVID-19 đã được phát triển như thế nào? Đã có gấp rút lắm hay không?

- Khi vi rút COVID-19 lần đầu tiên được tìm thấy, nhiều khoa học gia trên khắp thế giới đã bắt đầu làm việc để tạo vắc-xin chống lại vi rút. Thường phải mất một thời gian rất lâu để phát triển một vắc-xin. Lần này mọi người đã cùng làm việc chung với nhau để bảo đảm có đủ tài chánh, nhân lực và đúng công cụ để cho phép nhiều bước được thực hiện cùng một lúc trong việc chế tạo vắc-xin. Sự an toàn đã được kiểm tra ở từng bước của tiến trình.
- Hàng năm các khoa học gia tạo ra một vắc-xin mới, an toàn để chủng ngừa cúm theo mùa.
- Cảm thấy lo lắng hoặc không biết chắc là điều bình thường khi việc gì còn mới. Tuy nhiên, Bộ Y Tế Canada đã có một tiến trình chấp thuận cẩn thận để bảo đảm tất cả vắc-xin và thuốc men chúng ta dùng đều an toàn.
- Các bác sĩ và các nhà khoa học đã làm việc để chắc chắn tất cả bốn vắc-xin có sẵn tại Canada thì an toàn. Họ tiếp tục theo dõi sự an toàn của vắc-xin để nhận biết bất cứ các tác dụng phụ hiếm có nào. Điều này giúp bảo đảm chúng ta duy trì một nguồn cung vắc-xin an toàn và hiệu quả.
- Sau khi hàng triệu người đã chích vắc-xin, điều được phát hiện là vắc-xin AstraZeneca và Janssen có thể gây một chứng rối loạn máu hiếm có nhưng nghiêm trọng được gọi là giảm tiểu cầu do vắc-xin gây ra (vaccine-induced thrombotic thrombocytopenia, viết tắt VITT). Sự rối loạn có thể gây các cục máu đông, phải nhập viện chăm sóc đặc biệt và thậm chí tử vong. Tuy nhiên, việc theo dõi tính an toàn thì rất chặt chẽ nên các nhà khoa học đã có thể nhận biết tác dụng phụ hiếm có này và hiện nay bác sĩ có thể nhận ra và điều trị tác dụng phụ đó.

Phải chăng có hơn một vắc-xin COVID-19?

- Có nhiều vắc-xin hiện đang được chế tạo trên toàn thế giới. Hiện nay, bốn vắc-xin đã được chấp thuận tại Canada: vắc-xin Pfizer-BioNTech, Moderna, AstraZeneca, và Janssen (Johnson & Johnson). Vắc-xin có thể đã được tạo ra và hoạt động theo những cách hơi khác nhau chút xíu, nhưng tất cả chúng sẽ bảo vệ quý vị không bị chết và phải nhập viện vì COVID-19.

*trong suốt tài liệu này, khi nói đến “vắc-xin” chúng tôi đề cập đến tất cả vắc-xin COVID-19 đã được Bộ Y Tế Canada chấp thuận cho chích

Sự khác nhau giữa vắc-xin Pfizer-BioNTech, Moderna, AstraZeneca và Janssen (Johnson & Johnson) là gì?

Tên vắc-xin	Pfizer-BioNTech	Moderna	AstraZeneca	Johnson & Johnson
Loại vắc-xin	mRNA	mRNA	Cơ sở adenovirus	Cơ sở adenovirus
Tuổi hợp lệ để chích	12 tuổi trở lên	18 tuổi trở lên	18 tuổi trở lên	18 tuổi trở lên
Số liều cần chích	2 liều	2 liều	2 liều	1 liều

Vắc-xin mRNA là gì?

- Vắc-xin Pfizer-BioNTech và Moderna là vắc-xin mRNA.
- Nghiên cứu mRNA không phải mới. Nó đã được nghiên cứu hàng nhiều thập niên.
- mRNA trao cho tế bào quý vị công thức để tạo kháng thể chống lại vi rút COVID-19.
- Khoa học gia đã nhận dạng “đỉnh protein” tìm thấy ở vi rút COVID-19. Sau đó họ đã làm vắc-xin mRNA để cơ thể quý vị biết cách làm thế nào để tạo ra đỉnh protein đó.
- Khi chích vắc-xin, thuốc bảo vệ tế bào của quý vị làm ra đỉnh protein vô hại. Hệ miễn dịch của quý vị sau đó sẽ tạo ra kháng thể để chống lại nó. Nếu quý vị tiếp xúc với vi rút COVID-19, cơ thể quý vị sẽ biết cách làm thế nào để chống lại vi rút. Đây là lý do tại sao quý vị có thể bị đau nhức cơ bắp, sốt và có phản ứng phụ nhẹ ngay sau khi chích vắc-xin.
- Bây giờ hệ miễn dịch của quý vị sẽ nhớ vi rút. Nếu quý vị tiếp xúc với vi rút COVID-19, cơ thể quý vị sẽ nhận ra vi rút và biết cách làm thế nào để chống trả mà không làm quý vị bị bệnh.
- Vắc-xin không truyền COVID-19 cho quý vị.

Vắc-xin trên cơ sở adeno vi rút (adenovirus-based) là gì?

- AstraZeneca và Janssen (Johnson & Johnson) là vắc-xin trên cơ sở adenovirus.
- Vi rút adeno là các vi rút thông thường gây các triệu chứng giống như cảm lạnh.
- Vắc-xin trên cơ sở adenovirus đã được nghiên cứu hàng nhiều thập niên. Chúng được dùng để truyền các gen (DNA) của những vi rút khác và chỉ tế bào cơ thể quý vị cách tạo kháng thể, nhưng chúng không gây bệnh.
- Với vắc-xin COVID-19, các nhà nghiên cứu hoán đổi gen từ vi rút COVID-19.
- Vắc-xin adenovirus làm ra đỉnh protein COVID-19 vô hại để bảo vệ hệ miễn dịch của cơ thể quý vị tạo ra kháng thể chống lại vi rút.

(tiếp tục ở trang 3)

*trong suốt tài liệu này, khi nói đến “vắc-xin” chúng tôi đề cập đến tất cả vắc-xin COVID-19 đã được Bộ Y Tế Canada chấp thuận cho chích

(tiếp tục từ trang 2)

- Đây là lý do tại sao quý vị có thể bị đau nhức cơ bắp, sốt và có phản ứng phụ nhẹ ngay sau khi chích vắc-xin.
- Bây giờ hệ miễn dịch của quý vị nhớ vi rút COVID-19. Nếu quý vị bị COVID-19, hệ miễn dịch của quý vị sẽ biết vi rút và chống trả mà không làm quý vị bị bệnh.
- Vắc-xin không truyền COVID-19 cho quý vị.

Vắc-xin với tỷ lệ hiệu quả cao hơn thì tốt hơn so với vắc-xin có tỷ lệ hiệu quả thấp hơn?

- Hiệu quả của vắc-xin là thuật ngữ được dùng trong nghiên cứu lâm sàng. Nó đề cập đến việc giảm các ca COVID-19 ở những người đã được chủng ngừa (nhóm điều trị) so với những người chưa được chủng ngừa (nhóm giả dược), theo các điều kiện được kiểm soát.
- Sự hữu hiệu khác với tính hiệu quả – hữu hiệu là việc vắc-xin hoạt động tốt như thế nào ngoài đời thực, chứ không phải trong thử nghiệm lâm sàng.
- Tất cả bốn vắc-xin đều có hiệu quả cao trong việc ngăn ngừa sự nhập viện và tử vong vì COVID-19.
- Tất cả bốn vắc-xin bảo vệ quý vị khỏi các triệu chứng nghiêm trọng khiến phải nhập viện và tử vong vì COVID-19.
- Quý vị không nên lo lắng về tính hiệu quả khác nhau vì nghiên cứu cho thấy tất cả những ai đã được chủng ngừa đều được bảo vệ khỏi các triệu chứng trầm trọng nhất của COVID-19.

Các cục máu đông có liên hệ như thế nào với một số vắc-xin?

- VITT là một chứng rối loạn máu hiếm có nhưng nghiêm trọng, có thể xảy ra cho bất cứ ai trong khoảng thời gian từ bốn đến 28 ngày sau khi chích vắc-xin AstraZeneca hay Janssen. VITT không có liên hệ đến vắc-xin Pfizer hay Moderna.
- Những người đã có một chứng rối loạn tương tự được gọi là giảm tiểu cầu do heparin gây ra (heparin-induced thrombocytopenia, viết tắt HIT) hay những người đã bị huyết khối tĩnh mạch xoang não (cerebral sinus vein thrombosis) có thể có nhiều rủi ro bị VITT hơn. Chứng rối loạn có thể dẫn đến một số loại cục máu đông, phải nhập viện chăm sóc đặc biệt và thậm chí tử vong.
- COVID-19 cũng có thể gây nên các cục máu đông, phải nhập viện chăm sóc đặc biệt và tử vong. Trong một số trường hợp, rủi ro bị các vấn đề về sức khỏe do chích vắc-xin AstraZeneca hay Janssen có thể thấp hơn nhiều so với rủi ro bị một biến chứng nghiêm trọng vì COVID-19. Hãy hỏi chuyên viên chăm sóc sức khỏe của quý vị để có thông tin về các rủi ro của quý vị và giúp quý vị quyết định xem có nên chích các vắc-xin này hay không.
- Do rủi ro bị VITT cao hơn với vắc-xin AstraZeneca, chính phủ Ontario đã quyết định tạm ngưng chích các liều đầu tiên của vắc-xin cụ thể này. Nếu quý vị đã chích liều đầu tiên, hãy biết rằng quý vị đã chích một vắc-xin rất hiệu quả. Quý vị vẫn có thể được cho chích AstraZeneca như liều thứ nhì của quý vị, hay quý vị có thể được cho chích một vắc-xin khác cho liều thứ nhì của quý vị.

*trong suốt tài liệu này, khi nói đến “vắc-xin” chúng tôi đề cập đến tất cả vắc-xin COVID-19 đã được Bộ Y Tế Canada chấp thuận cho chích

Tôi đã chích liều đầu tiên của tôi với vắc-xin AstraZeneca. Bây giờ điều gì xảy ra với liều thứ nhì của tôi khi Ontario đã tạm ngưng vắc-xin cụ thể này?

- Dựa trên sự thẩm định rủi ro gần đây nhất và việc có sẵn thêm các vắc-xin Pfizer và Moderna, Ontario đã quyết định tạm ngưng chích các liều đầu tiên với vắc-xin AstraZeneca.
- Vắc-xin AstraZeneca vẫn còn rất hiệu quả, nhưng thuốc có rủi ro của một chứng rối loạn máu rất hiếm được gọi là VITT có thể xảy ra trong khoảng thời gian từ bốn đến 28 ngày sau khi chích liều thứ nhất.
- Nếu quý vị đã chích liều thứ nhất, hãy biết rằng quý vị đã được bảo vệ tốt chống lại việc bị bệnh nặng do COVID-19. Với liều thứ nhì của quý vị, quý vị có thể được đề nghị chích AstraZeneca, hoặc quý vị có được cho chích thuốc Pfizer hay Moderna. Chúng tôi sẽ cập nhật bản Câu Hỏi Thường Hay Được Hỏi (FAQ) này khi có sẵn thêm các hướng dẫn.

Các triệu chứng của VITT là gì?

- Cảm thấy mệt mỏi, đau nhức hay đau ở cánh tay nơi chích vắc-xin là điều bình thường. Đây không phải là các dấu hiệu của VITT. Nếu quý vị đã chích liều đầu tiên với vắc-xin AstraZeneca từ bốn đến 28 ngày trước, quý vị bây giờ chắc đã biết các triệu chứng có thể cho thấy bị VITT. Hãy đến phòng cấp cứu gần nhất nếu quý vị bị các triệu chứng nào sau đây trong khoảng thời gian từ bốn đến 28 ngày sau khi chích vắc-xin AstraZeneca:
  - nhức đầu dữ dội mà không hết
  - động kinh
  - khó cử động một phần thân thể của quý vị
  - mắt mới đây nhìn bị mờ hay nhìn một thành hai mà không hết
  - nói khó khăn
  - thở hụt hơi
  - đau dữ dội ở ngực, lưng hay bụng
  - chảy máu hay bị bầm dập bất thường
  - mới bị các đốm có màu hơi đỏ hay tím hoặc các nốt phồng có máu
  - cánh tay hay chân quý vị mới bị sưng, bị đau hay đổi màu.

Nếu tôi đã chích ngừa cúm, vậy tôi vẫn có thể chích vắc-xin COVID-19?

- Được, quý vị có thể chích vắc-xin COVID-19 ngay cả nếu quý vị đã chích ngừa cúm. Chích cả hai sẽ không gây nên bất cứ vấn đề gì. Chích ngừa cúm bảo vệ quý vị không bị vi rút cúm, một loại vi rút khác hơn vi rút COVID-19. Tuy nhiên, nếu quý vị mới đây đã chích ngừa cúm hoặc bất cứ các thứ thuốc chủng ngừa nào khác, quý vị cần chờ ít nhất 14 ngày (2 tuần) trước khi chích vắc-xin COVID-19.

*trong suốt tài liệu này, khi nói đến “vắc-xin” chúng tôi đề cập đến tất cả vắc-xin COVID-19 đã được Bộ Y Tế Canada chấp thuận cho chích

Vắc-xin có sẽ làm tăng khả năng miễn dịch COVID-19 của tôi hay không? Tôi vẫn còn có thể lây cho những người khác hay không?

- Có, vắc-xin sẽ tăng khả năng miễn dịch của quý vị chống lại vi rút COVID-19.
- Các nhà khoa học và các bác sĩ vẫn còn đang quan sát để xem nếu những người đã chích vắc-xin COVID-19 vẫn còn có thể lây COVID-19 cho những người khác hay không.

Tôi có thể chích bất cứ vắc-xin nào hay không nếu tôi không có thể y tế hoặc chứng minh căn cước khác của chính phủ?

- Có, tất cả mọi người đều có thể chích vắc-xin (khi có sẵn) cho dù có hay không có thể y tế hoặc thể căn cước khác.

Những người suy yếu miễn dịch có nên chích vắc-xin COVID-19 hay không?

- Những ai có hệ miễn dịch suy yếu đều có nhiều rủi ro mắc COVID-19.
- Vì những người có hệ miễn dịch suy yếu có nhiều rủi ro mắc COVID-19 hơn, họ có thể chích vắc-xin COVID-19 nếu không có điều mâu thuẫn.
- Vẫn còn có ít bằng chứng ở nhóm những người này, nhưng các nhà nghiên cứu đang cố gắng tìm hiểu xem những người có hệ miễn dịch suy giảm có sẽ đáp ứng với vắc-xin theo cùng cách với những người bình thường hay không.
- Điều quan trọng hãy hỏi nhóm chăm sóc sức khỏe của quý vị và thảo luận trường hợp của quý vị trước khi chích vắc-xin.

Vắc-xin COVID-19 sẽ bảo vệ tôi chống lại vi rút trong thời gian bao lâu?

- Còn quá sớm để biết các vắc-xin COVID-19 sẽ bảo vệ quý vị khỏi COVID-19 bao lâu và quý vị có sẽ cần phải chích nhắc lại hay không. Cần có sự nghiên cứu thêm để trả lời câu hỏi này.
- Nghiên cứu cho thấy những người đã bình phục từ COVID-19 ít có khả năng bị tái lây nhiễm ít nhất trong một khoảng thời gian nào đó.

Tôi có sẽ chích vắc-xin hàng năm hay không?

- Vắc-xin COVID-19 thì mới, vì vậy vẫn còn chưa biết người ta có cần phải chích hàng năm hay không. Cần phải có thêm nghiên cứu để quyết định điều đó.

Vắc-xin có hiệu quả chống lại các biến thể COVID-19 hay không?

- Các nhà khoa học vẫn đang tìm hiểu xem vắc-xin có hiệu quả chống lại sự đột biến COVID-19 hay không. Cho tới nay, thuốc đã chứng minh có hiệu quả và trông có vẻ hứa hẹn cho hầu hết các biến thể phổ biến của COVID-19.
- Điều quan trọng phải có thêm nhiều người được chủng ngừa để chặn đứng sự lây lan của vi rút vì sự lây lan có thể đưa đến sự gia tăng các đột biến mới.

*trong suốt tài liệu này, khi nói đến “vắc-xin” chúng tôi đề cập đến tất cả vắc-xin COVID-19 đã được Bộ Y Tế Canada chấp thuận cho chích

Ở tuổi nào quý vị có thể cho sự ưng thuận để chích vắc-xin? Nếu tôi là trẻ vị thành niên thì sao?

- Tại Ontario không có tuổi nào là tuổi ưng thuận để được chăm sóc y tế (Luật về Sự Ưng Thuận Cho Việc Chăm Sóc Sức Khỏe, 1996). Bất cứ ai có đủ năng lực có thể ưng thuận để được chăm sóc sức khỏe, kể cả chích vắc-xin COVID-19. Nếu một chuyên viên chăm sóc sức khỏe biết quý vị không đủ năng lực cho sự ưng thuận để được chích vắc-xin COVID-19, một người thay mặt quyết định hợp pháp có thể nói sự ưng thuận thay cho quý vị. Tuy nhiên, nếu có sự bất đồng và quý vị là trẻ vị thành niên đủ năng lực, các ý muốn của quý vị sẽ được tôn trọng. Năng lực cho sự ưng thuận được xác định bởi nhóm chăm sóc sức khỏe của quý vị trên căn bản của việc điều trị cụ thể.

Các ngộ nhận phổ biến về vắc-xin COVID là gì?

Cho rằng	Một trong các vắc-xin COVID-19 có bộ vi xử lý để theo dõi hoặc “các thiết bị truyền dò cực nhỏ (nanotransducers).”
Sự thực	Không có bộ vi xử lý trong vắc-xin và vắc-xin không theo dõi hoặc thu thập thông tin cá nhân của bất cứ ai cả.
Cho rằng	Vắc-xin COVID-19 có thủy ngân như một thành phần dược chất.
Sự thực	Thủy ngân không phải một dược chất trong các vắc-xin COVID-19 đã được chấp thuận. Quý vị cũng có thể xem lại trang mạng của Chính phủ Ontario về các thành phần của vắc-xin “An Toàn Vắc-Xin COVID-19”: covid-19.ontario.ca/covid-19-vaccine-safety#vaccine-ingredients-and-how-they-work
Cho rằng	Vắc-xin COVID-19 sẽ làm thay đổi DNA của tôi.
Sự thực	Vắc-xin chỉ tạo khả năng miễn dịch và cho cơ thể quý vị biết làm thế nào để tạo kháng thể. Vắc-xin sẽ không tương tác với hoặc thay đổi DNA của quý vị.
Cho rằng	Vắc-xin COVID-19 có thể gây các bệnh tâm thần hoặc thần kinh (não bộ).
Sự thực	Không có bằng chứng là vắc-xin gây nên bất cứ các bệnh tâm thần hoặc thần kinh nào cả.
Cho rằng	Vắc-xin COVID-19 gây sự vô sinh và trụy thai.
Sự thực	Không có sự liên kết giữa vắc-xin COVID-19 và sự vô sinh hoặc sẩy thai.

(tiếp tục ở trang 7)

*trong suốt tài liệu này, khi nói đến “vắc-xin” chúng tôi đề cập đến tất cả vắc-xin COVID-19 đã được Bộ Y Tế Canada chấp thuận cho chích

(tiếp tục từ trang 6)

Cho rằng	Quý vị không cần phải đeo khẩu trang sau khi đã chích ngừa vắc-xin COVID-19.
Sự thực	Sẽ mất thời gian để tất cả mọi người đều được chủng ngừa. Cho đến khi hầu hết mọi người đều đã được chủng ngừa, vi rút COVID-19 vẫn còn có thể truyền lây. Ngay cả sau khi quý vị đã chích vắc-xin, quý vị cần làm theo các hướng dẫn y tế công cộng (ví dụ giãn cách, đeo khẩu trang, rửa tay).
Cho rằng	Quý vị có thể chờ cho đến khi cả cộng đồng đã được miễn dịch.
Sự thực	Cả COVID-19 và vắc-xin đều là những điều mới cả. Chúng ta không biết sự bảo vệ kéo dài được bao lâu cho những người đã bị nhiễm bệnh hoặc cho những người đã được chủng ngừa. Điều chúng ta biết chắc là COVID-19 đã gây bệnh rất nghiêm trọng và tử vong cho rất nhiều người. Nếu quý vị mắc COVID-19, quý vị cũng có rủi ro lây cho những người thân của quý vị và họ có thể bị bệnh rất nặng. Chích vắc-xin COVID-19 là sự chọn lựa an toàn nhất.
Cho rằng	Vắc-xin là thuốc chữa lành COVID-19.
Sự thực	Vắc-xin là biện pháp ngăn ngừa, không phải thuốc chữa lành COVID-19. Chích vắc-xin phần lớn sẽ giảm thiểu rủi ro bị bệnh COVID-19 của quý vị.
Cho rằng	Vắc-xin sẽ gây bệnh méo miệng (Bell's palsy).
Sự thực	Những người đã bị Bell's palsy có thể chích vắc-xin. Các trường hợp bị méo miệng được báo cáo được biết không có liên quan đến vắc-xin COVID-19.
Cho rằng	Một số vắc-xin có ít hiệu quả hơn những vắc-xin khác.
Sự thực	Nói chung, tuy một số vắc-xin đã cho thấy có hiệu quả hơn trong việc ngăn ngừa người dân bị nhiễm vi rút COVID-19, tất cả các vắc-xin được chấp thuận đều hiệu quả 100% trong việc ngăn ngừa tử vong và nhập viện vì COVID-19. Điều đó có nghĩa vắc-xin sẽ bảo vệ quý vị không bị các triệu chứng tệ nhất của COVID-19.

Bản các câu hỏi thường hay được hỏi (FAQ) này sẽ được cập nhật khi có các câu hỏi mới. Xin hãy thường xuyên vào kiểm lại.

Ghi chú

Nếu quý vị có điều gì thắc mắc, hãy hỏi bác sĩ của quý vị.

Tờ thông tin này không phải là tài liệu chỉ dẫn dành cho những người cần phải xét nghiệm COVID-19 hoặc cho những người đang bị khủng hoảng sức khỏe tâm thần. Nếu quý vị đang bị khủng hoảng sức khỏe tâm thần, hãy gọi 911 ngay lập tức hoặc đến phòng cứu cấp gần nhất.

Để biết thêm thông tin, viếng trang mạng www.camh.ca/covidvaccine

Chuyển thể với sự cho phép từ Trung Tâm Azrieli Adult Neurodevelopmental Centre của CAMH